

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

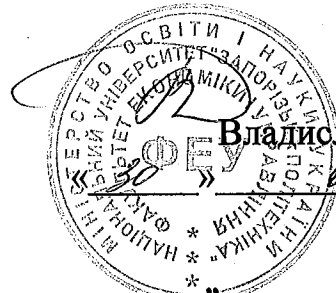
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Українознавство та загальної мовної підготовки»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан ФЕУ

Владислав КОРОЛЬКОВ

28 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 13 «Історія українського державотворення»

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність

076 «Підприємництво та торгівля»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) **«Підприємництво та торгівля»**

(назва освітньої програми (спеціалізації))

07 Управління та адміністрування

факультет економіки та управління

(найменування факультету)

мова навчання державна

2023 рік

Робоча програма «Історія українського державотворення» для студентів
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

освітня програма (спеціалізація) «Підприємництво та торгівля».
(назва освітньої програми (спеціалізації))

«30» липня, 2023 року 24 с.

Розробники: Ольга ЧУМАЧЕНКО, доцент, канд.екон.наук, Галина СИГИДА, ст. викладач
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

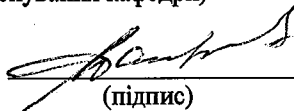
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства та загальної мовної
підготовки

Протокол від «30» липня 2023 року № 1

Завідувач кафедри кафедри українознавства та загальної мовної підготовки

(найменування кафедри)

«30» липня 2023 року

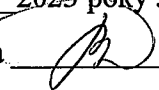

(підпис)

(Георгій ШАПОВАЛОВ)
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління

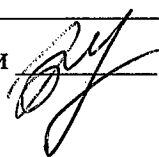
(найменування факультету)

Протокол від «_30_» _____ 08 _____ 2023-року № 43

«_30_» _____ 08 _____ 2023 року Голова (Владислав КОРОЛЬКОВ)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

«_29_» _____ 08 _____ 2023 року Керівник групи (Олена БОРИСЕНКО)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 <u>«Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 076 «Підприємництво та торгівля» освітня програма «Підприємництво та торгівля»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Перший (бакалаврський рівень)	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	контрольна робота
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 57,8% до 42,2%

для заочної форми навчання – 9,1% до 90,9%

1. Мета навчальної дисципліни

Мета: надати студентам знання з історії українського державотворення, зосередившись на найбільш актуальних проблемах: подати наукову періодизацію історії української державності; охарактеризувати риси основних періодів української історії, їхні особливості, визначальні події та явища в кожному з них; узагальнити досвід національного державотворення, традиції української державності; показати значення боротьби українського народу за її відродження та збереження; розкрити історію соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні; проаналізувати основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст і організаційні форми; визначити роль і місце в українській історії видатних історичних осіб. Розуміти місце і роль держави в структурі людської життєдіяльності; вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, держави; формувати всебічно і гармонійно розвинену особистість, людину, що органічно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість; сприяти виробленню високих гуманістичних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності; розуміти цінність і необхідність збереження державотворчих здобутків людства.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

фахові (спеціальні) згідно освітньої програми:

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

Очікувані програмні результати навчання:

РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

РН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки: Пререквізитами та постреквізитами дисципліни «Історія українського державотворення» є дисципліни згідно структурно-логічної схеми підготовки здобувача вищої освіти.

ПРН	ЗК	СК
2	10,11	6
9	1,2,3	3
10	1,2,3	3
16	2,3,11	6

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази

Виникнення і розвиток елементів державності в найдавніші часи. Ранній залізний вік. Військово-політична організація кіммерійців (XIII - VII ст. до н.е.). Утворення Великої Скіфії в Північному Причорномор'ї у др. пол. VII ст. до н.е. Розквіт могутності Скіфії у IV ст. до н.е. Занепад скіфської держави. Поява сарматів у Північному Причорномор'ї. Етнокультурні зв'язки скіфів і сарматів із слов'янами. Причини виникнення античних міст-держав у Північному Причорномор'ї. Початок елінської колонізації Північного Причорномор'я. Античні міста-держави в Криму та на півдні України. Наслідки грецької колонізації для місцевого населення. Готи. Гуни. Перші письмові згадки про ранньослов'янські племена. Розселення стародавніх східних слов'ян. Державні утворення східних слов'ян. Виникнення Антського племінного союзу (IV -VII ст.). Система господарювання східних слов'ян. Заснування і розвиток Києва та інших міст. Федерація союзів племен «Русь». Племінні княжіння. Перша східнослов'янська держава - Київське князівство Аскольда.

Тема 2. Формування державності в Україні. Київська Русь

Передумови створення феодальної держави на Русі. Терміни «Русь», «Україна», «русичі». Походження національної символіки. Три періоди в

історії формування давньоруської державності. Становлення Київської держави: від Олега до Святослава. Процес державотворення за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Децентралізація Київської Русі. Причини і етапи феодальної роздробленості. Тимчасова політична стабілізація суспільства: Володимир Мономах, Мстислав Великий. Занепад Київської Русі з другої половини XI століття. Боротьба з феодальними усобицями. Зміцнення удільних князівств. Федеративна монархія. Слов'яно-монгольське протистояння першої половини XIII ст. Захоплення Києва. Роль та місце Київської Русі в історичній долі українського народу.

Тема 3. Галицько-Волинське князівство - спадкоємець державності України-Русі

Боротьба із сепаратистськими амбіціями галицького боярства. Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Подніпров'я та землі Галицько-Волинського князівства під владою монголо-татар. Золотоординське іго. Внутрішня і зовнішня політика князя Данила, боротьба з монголо-татарами за незалежність українських земель. Королівство Данила Галицького: на межі двох світів. Правління нащадків короля - останні з династії Романовичів. Причини та наслідки інкорпорації українських земель іноземними державами (1240-1470 рр.).

Політика великих литовських князів на українських землях. Український вплив на політичне і суспільне життя Литовського князівства. Боротьба за галицько-волинські землі між Польщею та Угорщиною. «Руське королівство». Передумови польсько-литовської інтеграції. Кревська унія (1385 р.) та Городельська унія (1413 р.) між Литвою та Польщею. Посилення влади литовських феодалів на українських землях. Ліквідація удільних князівств в Україні.

Тема 4. Зародження українського козацтва як складової державотворчого процесу в Україні (XV-XVII ст.)

Історична справедливість щодо козацького питання: причини, традиції, рушійні сили. Виникнення Запорозької Січі. Дмитро Вишневецький (Байда). Запорозька Січ - «християнська козацька республіка». Адміністративний устрій та правова система. Політичний устрій Запорозької Січі. Феномен козацької демократії. Церква на Запорожжі. Збройні сили козацької республіки. Військове мистецтво козаків. Реєстрове козацтво. Козацтво - провідна суспільно-політична сила України першої половини XVII ст. Боротьба козацтва проти турецько-татарської агресії на українські землі та польсько-шляхетської експансії. Козацько-селянські повстання кінця XVI - першої половини XVII ст.: причини і значення. Видатні гетьмани запорозьких козаків цього часу. Гетьман Петро Сагайдачний. Ідея автономії запорозьких земель. Боротьба за визволення української нації на прикладі козацьких морських походів. Козацько-польське питання: союзники та супротивники (на прикладі козацько-селянських повстань та Хотинської війни).

Тема 5. Боротьба за українську державність Б. Хмельницького та його послідовників

Початок повстання. Визволення повстанцями Запорозької Січі. Обрання Б. Хмельницького гетьманом. Зародження ідеї автономії козацтва. Початок Національної революції: причини, рушійні сили, характер, хронологічні межі, періодизація. Основні концепції періодизації Визвольної війни.

Початковий етап війни (1648-1649). Перемоги під Жовтими водами та Корсунем. Виникнення ідеї створення національної держави. Формування державних інституцій і активізація зовнішньополітичної діяльності Б. Хмельницького. Розробка Хмельницьким принципів української державної ідеї: право українського народу створити незалежну, соборну державу, спадкоємицю Київської Русі. Зборівська угода. Реорганізація адміністративно-територіального устрою. Визнання Польщею автономії козацької України. Молдавські походи Хмельницького. Поразка під Берестечком. Білоцерківська угода. Битви під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська рада. «Березневі статті» (1654р.) та їх значення. Реалізація ідеї спадковості гетьманської влади. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнно-політичні події 1655-1657 рр. Боротьба старшинських угруповань за владу після смерті Б. Хмельницького. Початок «Руїни».

Тема 6. Функціонування державних механізмів на українських землях у кін. XVII-XVIII ст.

Розподіл територій України за міжнародної системою договорів. Громадянська війна в українському суспільстві. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики І. Виговського. Укладення Гадяцької угоди (1658). Битва під Конотопом. Антигетьманська опозиція. Перехід булави до Ю. Хмельницького. Переяславський договір (1659). Чуднівська угода з Польщею (1660). Громадянська війна (Руїна) та її політичні наслідки.

Розкол України на два гетьманата. Андрусівський договір (1667). Гетьмани Лівобережжя. Гетьмани Правобережжя. Возз'єднання козацької України та обрання П. Дорошенка її гетьманом (1668). Буцацька угода (1672). І. Самойлович - гетьман «обох сторін Дніпра» (1672). «Трактат про вічний мир» (1686) - остаточне закріплення поділу України. Адміністративно-політичний устрій Лівобережжя (Гетьманщина, Слобожанщина, Запорожжя). Стабілізація політичного життя в Україні в кінці XVIII століття. Гетьман І. Мазепа. «Коломацькі статті». Участь України у Північній війні. Союз І. Мазепи зі Швецією. Полтавська битва 1709 р. Ліквідація Запорізької Січі. Запорозьке козацтво після 1709р. Українська політика Петра І після Полтавської битви. Перша українська політична еміграція - фундатори конституції України. Поступове знищення автономії Гетьманщини (від Петра І до Катерини II). Формування українського національно-визвольного руху у складі Речі Посполитої. Гайдамаки, Коліївщина, опришківський рух.

Тема 7. Національно-державницьке питання щодо українських земель у складі Російської та Австрійської імперій (кінця XVIII-поч. XX ст.)

Державна політика російського царизму та реакція суспільства в Наддніпрянській Україні (Лівобережжя, Правобережжя, Слобожанщина, Південна Україна). Занепад українського політико-адміністративного устрою. Західноукраїнські землі (Східна Галичина, Північна Буковина, Закарпаття) під владою Австро-Угорщини. Адміністративно-політичний устрій. Соціально- економічний розвиток краю. Характер політики австрійського уряду щодо українців. Суспільно-політичний рух. «Руська трійця». Буржуазна революція 1848 року. Головна Руська Рада. Скасування кріпацтва.

Участь українців у російсько-турецьких війнах XIX ст. Доля козацтва після руйнування останньої Запорозької Січі. Початок українського національного відродження. Культурницькі та політичні організації. Кирило-Мефодіївське товариство. Криза самодержавно-кріпосницької системи в Росії. Кримська війна 1853-1856рр. Реформи Олександра II. Валуєвський циркуляр. Емський указ. Політичний і соціально - економічний розвиток України у складі Росії та Австро-Угорщини на початку XX ст. Партійна система на початку XX ст. - одна з рушійних сил революції 1905-1907 рр. Українське питання в I Світовій війні.

Тема 8. Відновлення державності українського народу (1917-1921 рр.)

Діяльність Української Центральної Ради. Боротьба за автономію і політика загальноросійських партій. I та II Військові з'їзди. Українізація армії. Проголошення Універсалів УЦР (причини, зміст, наслідки). Радянсько-українські війни. Проголошення незалежності Української Народної Республіки. Підписання договору між УНР та країнами Четверного союзу. Прийняття Конституції УНР, вибори першого Президента УНР і день повалення Центральної Ради.

Становлення гетьманського режиму. «Українська держава гетьмана П. Скоропадського». Закон про тимчасовий державний устрій: заміна демократичної парламентської форми державного управління авторитарним режимом. Економічна, політична, соціальна та культурно-національна політика. Українська держава в зовнішньополітичному контексті. Утворення Директорії. Зречення гетьманського уряду влади. Вступ Директорії до Києва.

Державотворча діяльність Західноукраїнської народної республіки. Поняття «злуки» в українській історії. Боротьба за українську державність у 1920-1921 рр. Холодноярська республіка. Ризька угода між Польщею і Радянською Росією. Кінець доби УНР.

Тема 9. Україна в умовах більшовицько-тоталітарного режиму (1921-1939 рр.)

Вхід України до складу СРСР. Соціально-економічне панування комуністичної системи на українських землях («воєнний комунізм», НЕП,

політика індустріалізації та колективізації). Демографічна криза в Україні (голодомори 1921-1923/1932-1933 рр.). Державно-правовий статус Української СРР у 1920-1922 рр. Договір про воєнний і господарський союз між Росією та Україною від 28 грудня 1920 р. Зовнішньополітична діяльність українського уряду.

Запровадження курсу на коренізацію. Концепція коренізації, її складові: українізація і створення необхідних політичних та економічних умов для всебічного культурного й духовного розвитку національних меншин.

Тоталітаризм як явище світового порядку. Його особливості в радянському суспільстві. Сфабриковані судові процеси. Основні хвилі сталінських репресій Конституція УРСР 1937 року. «Великий терор» 1936-1938 рр. та його наслідки для України. «Розстріляне відродження».

Тема 10. Ліквідація державності в Західній Україні та поглинення її територій іноземними країнами

Західна Україна під владою польського окупаційного режиму. Політика полонізації. Нищення православної церкви. Пацифікація, осадництво. Пацифікація Ю. Пілсудського. Створення «Польщі А» та «Польщі Б». Посилення конфронтації між поляками та українцями. Політика ліквідації самоідентичності українців у складі Румунії. Знищення автономності Буковини. Впровадження воєнного стану. Період відносної лібералізації життя (1928-1938) та тоталітарного правління. Закарпаття в міжвоєнний період. Карпатська Україна та її історичне значення.

Розгортання національно-визвольного та революційного руху на українських землях. Кооперативний рух як знаряддя самоврядування та самозахисту. Українське національно-демократичне об'єднання Політика «нормалізації». Радикальна партія - виразник соціалістичних традицій Західної України. Комуністична партія Західної України (КПЗУ), її програма дій. Репресії проти КПЗУ, її розпуск. Формування Організації українських націоналістів (1920-1929). Політичні сили на українських землях, окупованих Румунією: організація «Визволення», «Українська національна партія». Особливості політичної боротьби в Закарпатті: русофільство, русинство, українофільська течія.

Тема 11. Державне будівництво на українських землях у роки Другої світової війни

Загарбання та радянська Західної України як наслідок радянсько-німецької дипломатії. Утиски церкви. Насадження системи тоталітарного контролю за населенням. Репресії та масові депортації. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Характер і цілі радянсько-німецької війни. Мобілізація економічного, суспільно-політичного і воєнного потенціалу країни на відсіч фашистської агресії.

Окупація українських земель Німеччиною. Запровадження нацистського «Нового порядку». Життя населення України в умовах окупації. Колабораціонізм. Концтабори та масове знищення людей. Голокост. Вивезення людей до Німеччини. Остарбайтери. Пограбування національних багатств України.

Рух опору в Україні - боротьба за відновлення української державності.

Початок визволення України. Бої на Лівобережжі. Звільнення Києва. Звільнення Правобережної та Південної України. Примусове виселення з Криму в східні регіони СРСР кримських татар, греків, вірмен.

Завершення вигнання окупантів з України. Внесок українського народу у перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками у Другій світовій війні. Героїзм українського народу. Ціна перемоги.

Тема 12. Буремний шлях до суверенності: суспільно-політичні трансформації в Україні 1945-1985 рр.

Україна в системі міжнародних відносин. Возз'єднання українських земель. Україна в перше післявоєнне десятиріччя. Голод 1946-1947 років та його наслідки. Відбудова народного господарства. Репресивна політика тоталітарної системи у формі «жданівщини». «Лисенківщина».

Спроби реформування державного управління та прорахунки керівництва в період лібералізації суспільства (1953-1964 рр.). Засудження культу особи Сталіна. Десталінізація. Реабілітація жертв сталінських репресій. Спроба економічних реформ та причини їх невдачі. Утворення раднаргоспів. Нові явища у соціальній сфері. Зрушення у повсякденному житті населення. Приєднання Кримської області до складу України.

Рух «шістдесятників» - виступ творчої молоді за демократизацію суспільно-політичного життя в Україні.

Україна в період загострення кризи радянської системи (сер. 1960 - поч. 1980 рр.). Неосталінізм. Посилення централізованої командно-адміністративної системи управління і обмеження суверенітету республіки. Спроби реформування економіки в другій половині 60-х років ХХ ст. Посилення бюрократичного централізму. «Епоха застою». Дисидентський рух. Українська Гельсінська спілка.

Тема 13. Останні кроки за для досягнення незалежності (українське питання 1985-1991 рр.)

Політика «перебудови» як засіб знищення радянської системи суспільства. Реформування соціалізму не змінюючи системи. Курс на «прискорення» соціально-економічного розвитку, перебудова економіки країни на засадах «нового мислення». Заходи по структурній перебудові народного господарства. Аварія на Чорнобильській АЕС.

Нові явища у соціально-політичному та громадському житті України. Гласність і лібералізація. Пожвавлення громадської активності. Формування багатопартійної системи. Формування національних громадських організацій і об'єднань. Створення Народного руху України за перебудову. Розгортання страйкового руху. Релігійне відродження. Виведення радянських військ з Афганістану та країн Східної Європи.

Вибори до Верховної Ради України у березні 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Загострення політичного протистояння. Передумови проголошення незалежної Української держави. Серпневий заколот 1991 р.

Тема 14. Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України (з 1991 по сучасність)

Проголошення незалежності України. Грудневий референдум 1991 р. Запровадження національної символіки. Визначення кордонів та створення Національних Збройних сил. Особливості розбудови законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні. Протистояння владних структур на початковому етапі створення. Стан господарства після розпаду СРСР. Спроби реформування економіки. Роздержавлення, приватизація та фінансова система України. Пошуки шляхів стабілізації на початку ХХІ ст. Включення населення у ринкові відносини.

Кроки до інтеграції української економіки у європейський та світовий економічний простір. Суспільно-політичне життя України. Створення нових політичних партій. Вибори до Верховної Ради України. Прийняття Конституції України. Обрання президентів України.

Особливості розвитку української державності на сучасному етапі. Євромайдан 2013-2014 рр. «Революція гідності». Російська агресія проти України. Окупація Криму. «Антитерористична операція» на Сході України 2014 - 2016 рр. Мінські переговори. Зовнішньополітична діяльність Української держави в умовах незалежності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інш.	с.р.		л	п	інш	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Історія формування і розвитку української нації та державності в контексті світової історії											
Тема 1. Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази	6	2				4	4				4
Тема 2. Формування державності в Україні. Київська Русь	6		2			4	8	2			6
Тема 3. Галицько-Волинське князівство - спадкоємець державності України-Русі	6	2				4	6				6
Тема 4. Зародження українського козацтва як складової державотворчого процесу в Україні (XV-XVII ст.)	6		2			4	8	2			6

Тема 5. Боротьба за українську державність Б. Хмельницького та його послідовників	6	2				4	6		2		4
Тема 6. Функціонування державних механізмів на українських землях у кін. XVII-XVIII ст.	12		2		4	6	10			2	8
Тема 7. Національно-державницьке питання щодо українських земель у складі Російської та Австрійської імперій (кінця XVIII-поч. XX ст.)	6	2				4	4				4
Разом за змістовим модулем 1	48	8	6			30	46				38
Модуль 2											
Змістовий модуль 2. Українська державність першої пол. XX ст.											
Тема 8. Відновлення державності українського народу (1917-1921 рр.)	6		2			4	10			4	6
Тема 9. Україна в умовах більшовицько-тоталітарного режиму (1921-1939 рр.)	6	2				4	8				8
Тема 10. Ліквідація державності в	6		2			4	4				4

Західній Україні та поглинення її територій іноземними країнами											
Тема 11. Державне будівництво на українських землях у роки Другої світової війни	6	2				4	4				4
Тема 12. Буремний шлях до суверенності: суспільно-політичні трансформації в Україні 1945-1985 рр.	6		2			4	4				4
Тема 13. Останні кроки за для досягнення незалежності (українське питання 1985-1991 рр.)	6	2				4	4				4
Тема 14. Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України (з 1991 по сучасність)	6		2			4	4				4
Разом за змістовим модулем 2	42						44				40
Усього годин	90	14	14		4	58	90	4	2	6	78

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочн
1	Формування державності в Україні. Київська Русь	2	
2	Зародження українського козацтва як складової державотворчого процесу в Україні (XV-XVII ст.)	2	2

3	Функціонування державних механізмів на українських землях у кін. XVII-XVIII ст.	2	
4	Відновлення державності українського народу (1917 - 1921 рр.)	2	
5	Ліквідація державності в Західній Україні та поглинення її територій іноземними країнами.	2	
6	Буремний шлях до суверенності: суспільно-політичні трансформації в Україні 1945-1985 рр.	2	
7	Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України (з 1991 по сучасність).	2	
Всього		14	2

5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

6. Темы лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

7. Самостійна робота

Самостійна робота (СР) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачами вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СР є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Метою СР є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СР є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять та виконання домашніх завдань;
- систематизація вивченого матеріалу курсу перед написанням модульних контрольних робіт та підготовка до різних форм поточного контролю.

Теми, за якими проводиться самостійна робота здобувачів вищої освіти при вивченні курсу «Історія українського державотворення», наведено у таблиці

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочн
1	Феномен українського державотворення	8	10
2	Державність княжої доби	8	12
3	Українське державотворення литовсько-польського періоду	8	12
4	Державницька політика часів Гетьманщини	8	10
5	Українське державотворення наприкінці XVIII - XIX ст.	8	12
6	Політика радянської влади щодо ліквідації української державності в 20-80-ті рр. XX ст.	8	10
7	Основні тенденції розвитку сучасної української держави	8	12
	Разом	58	78

8. Індивідуальні завдання

При вивченні курсу «Історія українського державотворення» здобувачам вищої освіти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни та у методичних рекомендаціях до самостійної роботи, пропонуються наступні види індивідуальних завдань:

- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми (модуля) за заданим викладачем або власно розробленим здобувачем вищої освіти планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- написання есе, творчих завдань тощо.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

9. Методи навчання

Викладання курсу «Історія українського державотворення» передбачає використання наступних груп методів навчання:

- 1) словесні методи (джерелом знання яких є усне або друковане слово):
 - *розповідь* – цей метод передбачає оповідну, описову форми розкриття навчального матеріалу з метою спонукання здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу;

- *пояснення* – метод, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону;

- *бесіда*, як метод, передбачає використання попереднього досвіду здобувачів вищої освіти з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних знань;

- *навчальна дискусія* – метод передбачає проведення навчальних групових дискусій/обговорень з певної проблеми в малих групах; використовується для стимулювання пізнавального інтересу, залучення здобувачів вищої освіти до активного обговорення різноманітних наукових точок зору з тієї чи іншої проблеми, спонукання їх до осмислення різних підходів, до аргументації чужої і своєї позиції;

- *лекція* – передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою; використовується для забезпечення закінченості і цілісності сприйняття здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в його логічних опосередкуваннях і взаємозв'язках по темі в цілому;

2) наочні методи (джерелом знань яких є спостережувані предмети, явища, наочні посібники):

- *ілюстрація* – передбачає розкриття сутності предметів і процесів через їх символічне зображення; використовується для показу здобувачам вищої освіти ілюстративних посібників, плакатів, таблиць, графіків, схем, зарисовок на дошці, моделей і т.п.;

- *демонстрація* – метод, який характеризується рухомістю засобу демонстрування; використовується для показу здобувачам вищої освіти предметів і процесів в натурі і динаміці (наприклад, перегляд навчального кінофільму, презентації);

3) *практичні методи* (здобувачі вищої освіти отримують знання і виробляють вміння, виконуючи практичні дії, які сприяють формуванню та закріпленню практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань). При викладанні курсу «Історія українського державотворення» використовуються наступні практичні методи:

- *практична робота* – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;

- *аналітичний метод* – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;

- *індуктивний метод* – для вивчення явищ від одиничного до загального;

- *дедуктивний метод* – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- *дослідницький метод* – передбачає здобуття знання, дослідження предмету або явища, формулювання висновків і застосовування здобутих знань і навичок у житті, що вимагає від здобувачів вищої освіти максимуму самостійної пошукової, творчої діяльності, розв'язання наукових завдань;

- *проблемна ситуація* – організація навчального процесу, що передбачає створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльність здобувачів вищої освіти у її розв’язанні. Це веде до ґрунтовного засвоєння і закріплення наукових положень, розвиває творче мислення і здатність до самостійної діяльності;

- *проблемний виклад* матеріалу – для створення проблемної ситуації

4) інтерактивні методи навчання (навчання, побудоване на активній взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти):

- *ділова гра* – метод пошуку рішень в умовній проблемній ситуації, що застосовується як метод активного навчання її учасників з метою вироблення у них навичок прийняття рішень в нестандартних ситуаціях, а також як засіб тестування здібностей;

- *метод модерації* – метод, що дає змогу організувати інтерактивне спілкування, структуруючи та спрямовуючи групову роботу; спрямований на груповий пошук причин виниклої ситуації (проблеми), виявлення ймовірних наслідків і визначення шляхів вирішення ситуації;

- *інтелект-карта* – це спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем і образів, що допомагає здобувачам вищої освіти вирішувати завдання та підвищувати якість навчання.

10. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів з дисципліни «Історія українського державотворення», згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- залік ;
- поточне усне опитування;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- оцінка виконання та захисту контрольної роботи (для заочної форми навчання);
- інші види індивідуальних та групових завдань.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.	- використовувати набуті знання, вміння та навички в обраній за фахом практичній роботі

РН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.	- знаходити і критично аналізувати потрібну інформацію з минулої та сучасної історії України;
РН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.	- оцінювати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії;
РН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці.	- прогнозувати суспільні процеси сучасності.

12. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»*, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія українського державотворення» включає в себе вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, які забезпечують цей курс. Контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Для дисципліни «Історія українського державотворення» такою дисципліною є «Історія України». За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги здобувачам вищої освіти, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія українського державотворення» є:

- відвідування лекційних та практичних занять;
- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти *денного відділення* поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, участь в експресопитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на семінарських заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання).
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти *денного відділення* поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, участь в експресопитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, рішення практичних задач, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, участь у діловій грі, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення іспиту і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль з дисципліни «Історія українського державотворення» проводиться у формі семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти.

Також передбачається **порядок зарахування пропущених занять**: усне відпрацювання пропущеної теми на встановлених за графіком викладача консультаціях з наданням конспекту лекційного або практичного заняття.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуючи види робіт, які надані в таблиці.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ				
Види роботи		Кількість	Оцінка за 1 вид роботи	Всього за вид
1 Письмова робота				
1.1	Тести	10	2	20
1.2	Теоретичні питання	2	10	20
	УСЬОГО	12	-	40
2 Робота студента впродовж модульного періоду				
2.1	Конспект лекцій	4	5	20
2.2	Робота в аудиторії (оцінки, які студент отримував на занятті)	3	5	15
2.3	Тести для поточного контролю	3	5	15
2.4	Самостійна робота студента	1	5	5
2.5	Присутність на занятті	1	5	5
	УСЬОГО	12	-	60
	РАЗОМ	24		100 балів

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий модулі.

Розподіл балів, які отримують студенти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види	Оцінка за національною шкалою
------------------------	-------------------------------

навчальної діяльності	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки з планами семінарських занять з дисципліни «Історія українського державотворення» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. Укл.: М.В. Дєдков, Г.І. Шаповалов, І.М. Чумаченко О.А. та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 40 с.

2. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Історія українського державотворення» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання. Укл.: М.В. Дєдков, Г.І. Шаповалов, О.А. Чумаченко та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 65 с.

3. Методичні вказівки з планами семінарських занять та тематикою контрольних робіт з дисципліни «Історія українського державотворення» для студентів факультетів: машинобудівного та економіки та управління заочної форми навчання. Укл.: Шаповалов Г.І, Дєдков М.В., Сигида Г.А., Спудка І.М., Васильчук Т.В. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 42 с.

14. Рекомендована література

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2014. 720 с.
2. Горелов М. Є. Держава і цивілізація в історії України. НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса, Ін-т археології. Київ: ЕКО-ПРОДАКШН, 2009. 879 с.
3. Дещинський Л. Є. Історія України та її державності. Курс лекцій: навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. 476 с.
4. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять. За заг.ред. В.М. Литвина. Київ: Знання, 2006. 460 с.
5. Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії української державності: навч. посіб. Київ: МАУП, 2007. 622 с.
6. Історія української державності: навч. посіб. /укл. Т.В. Кузнець, Н.Л. Тацієнко. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. 288 с.
7. Крупник Л. О. Історія України: формування етносів, нації, державності. Київ: Центр учб. літ. , 2009. 216 с.
8. Пасічник М.С. Історія України та її державності: конспект лекцій. Львів: УАД, 2011. 760 с.
9. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX - початок XX ст.). Київ: Інститут історії України, 2003, 340 с.
10. Червінський В. І. Історія України. Джерельний літопис. 3-тє вид., перероб. й допов. Київ : Україна, 2016. 895 с.
11. Юрій М.Ф. Етногенез українського народу. Київ: Кондор, 2007. 262 с.

Допоміжна:

1. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України / Гриценко І. С. та ін. Київ: Дакор, 2015. 498 с.
2. Бойко І. Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349-1569 рр.): Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 628 с.
3. Горелов М., Моця О., Рафальський О. Цивілізаційна історія України. Київ: ТОВ УВПК "ЕксОб" 2006. 629 с.
4. Декларація про державний суверенітет України. Історія прийняття, документи, свідчення / Яків Зайко та ін. Житомир: Рута, 2010. 865 с.
5. Конституція України. Науково-практичний коментар/ В.Я. Тацій та інш. Харків: Право, 2011. 1128 с.
6. Луняк Є. Минушина України в романтичних історіях. Київ: Книга, 2011. 708 с.
7. Нагорний Є. В. Становлення та розвиток інституту громадянства України (1917-2007 рр.): монографія. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. 186 с.
8. "Пакти і Конституції" Української козацької держави: до 300-річчя укладення /В. А. Смолій та інш. Львів: Світ, 2011. 440 с.
9. Пиріг Р. Я. Українська гетьманська держава 1918 року: іст. нариси. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2011. 336 с.
10. Путро О.І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIIIст.): Монографія. Київ: ДАКККиМ, 2008. Ч.1. 240 с.
11. Рух опору в Україні: 1960-1990: енциклопедичний довідник. / Осип Зінкевич та ін. Київ: Смолоскип, 2010. 804 с.
12. Слабченко Є. А. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. 493 с.
13. Смолій В. А. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.) Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2009. 447 с.
14. Україна: герби та прапори / Ю. С. Ганжуров та ін. Київ: Парламент. вид-во, 2009. 451 с.
15. Україна: політична історія. XX - початок XXI століття / В. Баран та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2007. 1028 с.
16. Українки в історії / С. Андрусів та ін. Київ: Либідь, 2004. 326 с.
17. Уривалкін О.М. Гетьмани України та кошові Запорозької Січі. Київ: КНТ, 2015. 395 с.
18. Цибульський В. І. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. у зарубіжній історіографії. Рівне: Перспектива, 2000. 104 с.

19. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917-1921 рр.: спомини і роздуми. Київ: Кліо, 2016. 511 с.
20. Шудря М. Лицарі булави: розповіді про українських гетьманів. Київ: Велес, 2015. 236 с.

15. Інформаційні ресурси:

1. www.litopys.org.ua;
2. www.history.org.ua;
3. www.nbuv.gov.ua;
4. www.nplu.org.ua;
5. www.iananu.kiev.ua;
6. [www.istpravda.com. ua/tags/tag історія-України/](http://www.istpravda.com.ua/tags/tag%20історія-України/);
7. likbez.org.ua/;
8. www.ukrainehistory.narod.ru/;
9. www.novamova.com.ua;
10. www.iananu.kiev.ua